

Gids duurzame aankopen

Schoonmaak

L_ALG_Dienst_Schoonmaak Proceseigenaar : ISO-projectteam Gelinkt aan P_ALG_AankoopGoederenDiensten	datum: 26/09/2013 versie: 2
---	--------------------------------

Inhoudstafel

INHOUDSTAFEL	1
1. OMSCHRIJVING	3
2. TER INFO: WAT IS DUURZAAM SCHOONMAKEN?	3
2.1. Milieu.....	3
2.1.1. Grondstoffen.....	3
2.1.2. Samenstelling	3
Oppervlakte-actieve stoffen	3
Wateronthardende stoffen	4
Bleekmiddelen	4
Desinfectiemiddelen	5
Kleur- en geurstoffen.....	5
Bewaarmiddelen	5
Oplosmiddelen	5
Zuren en basen	6
Bacteriën en enzymen	7
Kritisch verdunningsvolume	7
2.1.3. Verpakking.....	7
2.2. Eerlijke handel.....	8
2.3. Sociale economie	8
3. VEREISTEN BINNEN DE GIDS DUURZAME AANKOPEN.....	8
3.1. Verplichtingen	8
3.2. Optioneel.....	10
3.3. Raamcontract.....	11
3.4. Keuzewijzer	12
3.4.1. Keuzewijzer CDVchronic	12
3.4.2. Keuzewijzer dosering	13
3.4.3. Keuzewijzer anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen	13
3.4.4. Keuzewijzer aëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen	15
3.4.5. Keuzewijzer fosfor	15

3.4.6.	Keuzewijzer verpakking	16
3.4.7.	Keuzewijzer concentratie.....	16
3.4.8.	Keuzewijzer temperatuur	17
3.5.	Tips.....	17
4.	OPNAME VAN DUURZAAMHEIDSCRITERIA IN BESTEKKEN	17
4.1.	Titel.....	18
4.1.1.	Milieucriteria in de titel.....	18
4.1.2.	Sociale economie in de titel.....	18
4.2.	Kwalitatieve selectiecriteria.....	18
4.2.1.	Milieucriteria in de selectiecriteria.....	18
4.2.2.	Criteria sociale economie in de selectiecriteria	19
4.3.	Technische specificaties.....	19
4.3.1.	Milieucriteria in de technische specificaties.....	19
4.3.2.	Sociale economie in de technische specificaties.....	20
4.4.	Gunningscriteria.....	20
4.4.1.	Milieucriteria in de gunningscriteria	21
4.4.2.	Sociale economie in de gunningscriteria	21
4.5.	Uitvoeringsvoorwaarden.....	21
4.5.1.	Milieucriteria in de uitvoeringsvoorwaarden.....	21
4.5.2.	Sociale economie in de uitvoeringsvoorwaarden	22
	A. Actieplan stageplaatsen/opleidingen.....	22
	B. Inschakeling langdurig werkzoekenden.....	23
	C. Verplichte samenwerking met een bedrijf uit de sociale economie	24
	D. Diversiteitsbeleid	25
5.	VOORBEELDMAILS EN –BESTEKKEN	25
5.1.	Kleine overheidsopdracht – Mail (< 8.500 euro).....	26
5.2.	Gemiddelde overheidsopdracht – bestek (≥ 8.500 euro en < 85.000 euro) 27	
5.3.	Grote overheidsopdracht ≥ 85.000 euro – speel op zeker!	29
6.	MOGELIJKE DIENSTVERLENERS	29
7.	MEER INFO?.....	30

1. Omschrijving

Schoonmaak van de gebouwen (exclusief het reinigen van de ruiten).

2. Ter info: wat is duurzaam schoonmaken?

2.1. Milieu

De milieu-impact van schoonmaken hangt samen met de gebruikte schoonmaakmiddelen: oorsprong van de grondstoffen, de schadelijke stoffen die ze bevatten, de afbreekbaarheid, de dosering en de verpakking.

2.1.1. Grondstoffen

Veel stoffen die gebruikt worden in schoonmaakproducten zijn gemaakt uit synthetische grondstoffen die afkomstig zijn van niet-hernieuwbare bronnen (zoals aardolie). Ze dragen daardoor bij tot de uitputting van die hulpbronnen. Daarnaast kunnen bij het winnen en verwerken van die hulpbronnen giftige stoffen en afval vrijkomen die het milieu ook schade kunnen toebrengen. De uiteindelijke detergents uit synthetische grondstoffen hebben daarenboven schadelijke effecten op het leefmilieu eens ze in het afvalwater terechtkomen.

Het gebruik van hernieuwbare in plaats van synthetische grondstoffen is beter voor het milieu. De hernieuwbare stoffen kunnen immers – bij juist beheer - niet uitgeput geraken. Bovendien zijn detergents van plantaardige oorsprong over het algemeen goed afbreekbaar en weinig milieubelastend.

2.1.2. Samenstelling

Schoonmaakmiddelen bevatten verschillende (al dan niet noodzakelijke) werkzame stoffen, zoals oppervlakte-actieve stoffen, wateronthardende stoffen, bleekmiddelen, desinfectiemiddelen, kleur- en geurstoffen, bewaarmiddelen, oplosmiddelen, bacteriën en enzymen, ... Deze stoffen zijn niet allemaal giftig, maar door de grote hoeveelheden zijn ze de oorzaak van belangrijke vervuiling.

Oppervlakte-actieve stoffen

Het belangrijkste bestanddeel van schoonmaakmiddelen zijn de oppervlakte-actieve stoffen of wasactieve stoffen. Ze verlagen de oppervlaktetension van een vloeistof, zodat het vuil wordt losgeweekt en opgelost blijft in het sop, om samen met het afvalwater te verdwijnen.

De wasactieve stoffen hebben negatieve effecten op het milieu en het waterleven. Ze zijn giftig doordat ze de beschermende laag van waterorganismen aantasten. Onderzoek toont bijvoorbeeld aan dat een concentratie van slechts 1 deeltje per miljoen van sommige wasactieve stoffen een dodelijk effect kan hebben op kikkereitjes. Verder zijn sommige persistent van aard of worden in waterzuiveringsinstallaties niet afgebroken.

Hoge concentraties van detergents kunnen de werking van een

waterzuiveringsinstallatie negatief beïnvloeden doordat ze bacteriën immobiliseren.

De milieu-impact hangt af van het soort wasactieve stoffen. Oppervlakte-actieve stoffen worden vaak gemaakt van plantaardige en dierlijke oliën en vetten of van aardolie. In de meeste reinigingsmiddelen (meer dan 80%) zijn het petrochemische stoffen.

Zowel de winning en het transport van aardolie, als de grootschalige productie van kokos- en palmolie met veel kunstmest en bestrijdingsmiddelen, belasten echter het milieu. Biologisch geteelde plantaardige grondstoffen, die zonder kunstmest of bestrijdingsmiddelen zijn gekweekt, worden helaas zeer weinig toegepast.

Wateronthardende stoffen

De kalk in leidingwater belemmert de reinigende werking van de wasactieve stof in reinigingsmiddelen. Waterontharders¹ binden de kalk in het water en voorkomen dat kalk neerslaat. Op deze manier verbetert de waterontharder de werking van zeep.

Door gebruik te maken van regenwater, kunnen waterontharders worden vermeden. Regenwater is namelijk niet hard, waardoor zepen hun werking behouden. Dit is de meest milieuvriendelijke optie. Ook wanneer je waterleidingen voorzien zijn van een toestel om het water te ontharden, kan je producten zonder waterontharder gebruiken.

Van de ontharders zijn zeoliet (NAS of Natriumaluminiumsilicaten), soda, silicaten en citraat het minst milieubelastend. Het gebruik van zeolieten doet wel de hoeveelheid zuiveringsslib toenemen en soda kan bijdragen tot de verzilting van het milieu.

Fosfaten zijn sinds kort verboden in wasmiddelen, maar komen vooral in vaatwasmiddelen nog voor. Ze overstimuleren de groei van waterflora, vooral van algen, in oppervlaktewater. Fosfaten en stikstof zijn immers essentiële voedingsstoffen voor waterplanten en algen. Bij een teveel aan deze voedingsstoffen nemen de algen sterk in aantal toe (eutrofiëring). Als ze afsterven worden ze door bacteriën afgebroken. Dit leidt dan weer tot een zuurstoftekort voor andere planten en vissterfte en verstoring van het natuurlijk evenwicht. Bovendien beschikken de meeste waterzuiveringsinstallaties in ons land momenteel nog niet over de technieken om fosfaten te verwijderen. Naast de milieueffecten van fosfaten zelf, veroorzaakt ook het productieproces ervan heel wat milieuhinder. Het leidt immers tot licht radioactief afval en gips dat een grote hoeveelheid zware metalen bevat.

Ook Polycarboxylaten, EDTA en NTA worden beter vermeden, vooral omdat ze respectievelijk niet of nauwelijks afbreekbaar, complexerend voor zware metalen en micronutriënten en mogelijk kankerverwekkend zijn.

Bleekmiddelen

Bleekmiddelen worden gebruikt om verkleuringen en vlekken te verwijderen en om de natuurlijke vergeling van textiel tegen te gaan. Een bleekmiddel verbetert de eigenlijke waswerking niet: het verwijdert enkel bleekbare vlekken.

Een bekend maar sterk milieubelastend bleekmiddel is bleekwater ('javel'). Javel behoort tot de groep van de chloorbleekmiddelen, die je best vermijdt. Hypochloriet kan chemische verbindingen vormen met andere organische stoffen in het riool of de waterzuiveringsinstallatie, zodat zeer giftige metabolieten ontstaan.

Bovendien vormt het gebruik van chloorbleekmiddelen een ernstige belasting voor de ademhalingswegen. In combinatie met andere schoonmaakmiddelen kan het giftige chloorgas gevormd worden. Dit bijtend gas slaat onmiddellijk op de ademhaling.

Ook de productie van chloor, dat nodig is om bleekwater te maken, kost veel energie en gebeurt met milieubelastende productieprocessen zoals met kwikcellen. De milieueffecten van kwik zijn een gevolg van bioaccumulatie. Voor de meeste organismen is kwik al giftig bij een relatief lage concentratie in het milieu. Bovendien is kwik zeer moeilijk afbreekbaar. Het beïnvloedt de lucht- en waterkwaliteit nog jarenlang nadat het in het milieu is terechtgekomen.

¹ Hoe meer kalk, hoe harder het water. De hardheidsgraad van water wordt internationaal meestal uitgedrukt in Franse graden (°fH). Deze vermelding vind je op gebruiksaanwijzingen om de juiste hoeveelheid schoonmaakproduct te bepalen. Soms worden ook Duitse graden (°dH) gebruikt. 1°fH = 0,56 °dH. Een waterverzachter kan noodzakelijk zijn indien het water zeer hard is (meer dan 35°fH of 20°dH) en wanneer het wordt verwarmd tot meer dan 55°C. Let er wel op dat er steeds een hardheid van minimum 15°fH of 8,5°dH overblijft.

Milieuvriendelijkere alternatieven zijn bacteriën en enzymen en in de tweede plaats zuurstofbleekmiddelen (percarbonaat, perboraat). Zuurstofbleekmiddel op basis van percarbonaat is te verkiezen boven een op basis van perboraat. Omdat perboraat pas werkt bij 60°C, worden synthetische bleekmiddelactivatoren zoals TAED (tetra-acetylethyleendiamine) toegevoegd. Het belast het watermilieu omdat het borium produceert. Te veel borium is schadelijk voor waterplanten. Borium heeft ook een bacteriedodende werking en is daardoor nadelig voor werking van waterzuiveringsinstallaties.

Bleekmiddelen worden vaak vergezeld van een activator opdat ze ook bij lagere temperaturen zouden werken en van een stabilisator omdat het bleekmiddel anders uiteen zou vallen. Als stabilisator bij bleekmiddelen worden meestal de schadelijke fosfonaten of EDTA gebruikt. Deze moeten zeker worden vermeden.

Desinfectiemiddelen

Desinfectiemiddelen vermijd je eveneens. Routinematig gebruik van ontsmettingsmiddelen is absoluut onnodig. Uit onderzoek is gebleken dat enkele uren nadat een vloer of toilet ontsmet is, de hoeveelheid micro-organismen weer net hetzelfde is als voor de ontsmetting. Desinfectie moet dus enkel ingezet worden tegen specifieke ziekteverwekkende organismen. In zwembaden en grote keukens is desinfectie wel verplicht. Gebruik dan liever geen bleekwater. Minder milieubelastende alternatieven zijn middelen op basis van peroxiden (zuurstof) en bacteriën en enzymen

Kleur- en geurstoffen

Kleur- en geurstoffen worden aan schoonmaakmiddelen toegevoegd om ze van elkaar te onderscheiden en een frisse geur-effect te krijgen bij het schoonmaken. Kleurstoffen zijn eigenlijk enkel geoorloofd wanneer ze een signaalfunctie vervullen en plantaardig of mineraal van oorsprong zijn.

Ze dragen niet bij tot de werking van de schoonmaakmiddelen en hun milieurisico (vooral van de synthetische stoffen) wordt vaak onderschat. Synthetische geurstoffen, zoals de polycyclische muskus, leiden bijvoorbeeld dikwijls tot bioaccumulatie en tot allergische reacties. Aangezien de grondstoffen ervan bovendien eindig zijn, worden ze beter niet gebruikt.

Er zijn echter weinig volledige gegevens rond de milieu-impact van parfums beschikbaar. Vaak wordt er verwezen naar de IFRA (International Fragrance Association)-gedragscode.

Bewaarmiddelen

Bewaarmiddelen worden aan reinigingsmiddelen toegevoegd om de groei van micro-organismen te voorkomen. Hierdoor bederven de reinigingsmiddelen niet en zijn ze beschermd tegen afbraak door bacteriën. Bewaarmiddelen zijn niet enkel schadelijk voor de micro-organismen in de schoonmaakmiddelen, maar ook voor micro-organismen in het milieu.

Bewaarmiddelen die in levensmiddelen zijn toegestaan (E200 tem E299), zijn in het algemeen vrij onschadelijk en genieten de voorkeur.

Alkylerende conserveermiddelen (chlooracetamide, glutaar-aldehyde), formaldehyde, gechloreerde fenolen, glycolen zijn echter te vermijden.

Oplosmiddelen

Oplosmiddelen, bijvoorbeeld alcohol of isopropanol, lossen de wasactieve stoffen op en laten het schoongemaakte oppervlak snel en streeploos opdrogen. Deze vluchtige organische stoffen (VOS) zijn echter schadelijk voor het milieu en je gezondheid.

Het productieproces van VOS vervuult het milieu zeer sterk, en hun verdamping veroorzaakt eveneens problemen: ze versterken het broeikaseffect en zijn mee verantwoordelijk voor smogvorming en verzuring. De gezondheidseffecten zijn zeer uiteenlopend naargelang de samenstelling ervan. Ze kunnen bij inademing bijvoorbeeld klachten veroorzaken zoals hoofdpijn, vermoeidheid en irritatie van de neus, keel en ogen, astma. Er zijn ook VOS die kankerverwekkend zijn.

Andere oplosmiddelen dan water worden beter niet gebruikt en horen zeker niet thuis bij het dagelijks onderhoud -zeker gechloreerde en aromatische koolwaterstoffen niet. In zeer specifieke toepassingen, wanneer het echt niet anders kan, kunnen oplosmiddelen worden toegepast. Gebruik in dat geval eerder een product met ethanol in plaats van bijvoorbeeld isopropanol, dat van petrochemische oorsprong is. Alcohol en isopropanol zijn beiden vluchtig waardoor ze bij inademing kunnen leiden tot irritaties. Glycol ethers kunnen bij hoge blootstelling schadelijk zijn voor de mens. De glycolen, glycol ethers en ethanolamines zijn weinig vluchtig, zodat bij normaal gebruik inademing niet snel voorkomt. Men vermoedt wel dat de glycol ethers methoxypropanol en ethylglycol zorgen voor vruchtbaarheidsproblemen.

Zuren en basen

De meeste schoonmaakmiddelen zijn basisch. Alkalische of basische middelen pakken organische verontreiniging, bijvoorbeeld vet en eiwit, aan. Ze kunnen vetten splitsen en maken eiwitten en koolhydraten oplosbaar in water.

Zuren worden aan schoonmaakmiddelen toegevoegd om kalkafzettingen (ketelsteen, urinesteen, opgedroogde kalk- en cementafzettingen, roest en oxidatie) op te lossen en te verwijderen. Zuren kunnen vooral anorganische verontreiniging aanpakken. Ze worden dan ook vooral in sanitairreinigers ingezet.

Een grote hoeveelheid zuren of basen in reinigingsmiddelen kan leiden tot een verandering van de zuurtegraad of pH. De meeste waterorganismen verdragen geen grote schommelingen van de zuurtegraad. Te zure of basische waters kunnen dan ook de biologische processen geheel of gedeeltelijk verstoren.

Door een teveel aan zuren in het oppervlaktewater ontstaat verzuring. Verzuring van waterecosystemen gebeurt op alle niveaus en heeft een belangrijke impact op planten en dieren. Aquatische organismen worden zowel op een directe manier beïnvloed, door de toxische omstandigheden die gecreëerd worden, als op een indirecte manier, door het verdwijnen van prooidieren. Een van de eerste effecten van verzuring van waterecosystemen is dan ook het optreden van een grote vissterfte. Verzurende emissies hebben echter ook een negatieve werking op ecosystemen zoals bossen, die afsterven. Daarnaast tasten ze gebouwen en monumenten aan en kunnen ze aanleiding geven tot gezondheidsproblemen. Gevoelige ecosystemen (zoetwatermeren, kustgebieden, vennen, bossen en heiden) ervaren de gevolgen van verzuring het eerst.

In schoonmaakmiddelen gaat de voorkeur uit naar zwakkere, organische zuren ten nadele van agressieve sterk minerale zuren. Fosforzuur, zoutzuur, zwavelzuur, salpeterzuur en sulfaminezuur of amidosulfonzuur moeten vermeden worden. Zwakkere zuren hebben wel een iets langere inwerktijd nodig.

Als base kies je bij voorkeur voor soda (natriumcarbonaat) of silicaten. Natronloog, kaliloog en minder dan 1% ammoniak zijn toelaatbaar. Natronloog en kaliloog zijn nodig om zeep te maken. Ze zijn corrosief, maar niet gevaarlijk. Ammoniak werkt ontvettend en is in kleine hoeveelheden aanvaardbaar. Borax, natriumfosfaat en mono-, di- en triethanolamine vermijd je best helemaal.

Bacteriën en enzymen

Sommige was- en schoonmaakmiddelen bevatten naast de wasactieve stoffen ook bacteriën en/of enzymen. De wasactieve stoffen nemen in eerste instantie de vervuiling weg, waarna de bacteriën de resterende organische vervuiling aanpakken: de door bacteriën gevormde enzymen breken dan eiwithoudende vlekken (zoals melk, bloed en ei) af. Deze enzymen zijn eiwitten die optreden als katalysator: ze bevorderen bepaalde chemische reacties. De enzymen worden voortdurend naar behoefte aangemaakt. Is er meer vuil, dan maken de bacteriën meer enzymen. Ieder enzym werkt slechts op een bepaalde categorie stoffen.² Microbiologische schoonmaakmiddelen bevatten dus meestal een mengsel van verschillende bacteriën om zoveel mogelijk soorten vuil aan te kunnen. Doorgaans komen de gebruikte bacteriën veel voor in de natuur en zijn ze niet nadelig voor het milieu.

Omdat de micro-organismen zich continu vermenigvuldigen, is er sprake van een continue afbraak van hinderlijke stoffen. Microbiologische schoonmaakmiddelen hebben daarom in principe een langdurige werking. Bacteriën blijven doorwerken, mits de omstandigheden gunstig zijn: voedingsstoffen, temperatuur en zuurtegraad moeten bijvoorbeeld binnen een bepaalde marge vallen, anders werken de bacteriën niet optimaal of sterven ze af. In de praktijk zullen de bacteriën vaak na gedane arbeid afsterven. Het middel moet dus steeds opnieuw ingezet worden.

Indien er enzymen of bacteriën aan een schoonmaakmiddel worden toegevoegd, kan het aandeel wasactieve stoffen worden beperkt (en kan er bijvoorbeeld op lagere temperaturen gewassen worden), wat ook het leefmilieu ten goede komt. Er moet echter op worden gelet dat het om natuurlijke bacteriën en enzymen gaat.³

In de gezondheidszorg ligt gebruik van microbiologische reinigingsmiddelen minder voor de hand omwille van mogelijke risico's⁴. Ook in de voedingsmiddelenindustrie is het gebruik af te raden, omdat voedingsproducten die besmet worden met microbiologische producten sneller kunnen bederven.

Kritisch verdunningsvolume

In de criteria worden niet al deze stoffen apart opgenomen, maar wordt gevraagd naar het kritisch verdunningsvolume (CDVchronic). Dit is een maatstaf voor de giftigheid en afbreekbaarheid van een product, gebaseerd op de volledige samenstelling van het product. Het geeft aan hoeveel water nodig is om één dosis van het product volledig te neutraliseren zodat er geen blijvende effecten op het leefmilieu zijn.

2.1.3. Verpakking

Ook hier is het belangrijk rekening te houden met de milieu-impact van verpakkingen: de hoeveelheid en het soort verpakkingen en de mogelijkheid om te hervullen.

² Bijvoorbeeld: proteasen breken eiwitten af, amylasen breken zetmeel en koolhydraten af, lipasen breken vetten af, cellulasen breken celstoffen af, ureasen breken urine af

³ Om aan grote hoeveelheden enzymen te komen, worden de bacteriën vaak genetisch gemanipuleerd. Genetische manipulatie zorgt er ook voor dat de enzymen niet hun werking verliezen in de hete omstandigheden zoals in de wasmachine. Daardoor kan er op lagere temperaturen schoon worden gewassen, wat energie bespaart. Het uithoudingsvermogen van enzymen zou echter ook nadelen hebben, wanneer de enzymen in aanraking komen met de huid. Door een langer durende blootstelling kunnen mensen die er gevoelig voor zijn meer last hebben. Genetische manipulatie van bacteriën brengt ook risico's mee wanneer deze bacteriën bijvoorbeeld uit laboratoria ontsnappen en vrij in het milieu terecht komen. Ook het Europees Milieukeurmerk legt eisen op aan enzymen in schoonmaakmiddelen: ze "moeten vrij zijn van productieorganismen. Bij enzymen van genetisch gemodificeerde organismen, moet een risico-inventarisatie worden uitgevoerd".

⁴ Bij microbiologische producten zijn er op verschillende niveaus risico's mogelijk: met betrekking tot de bacteriën, tot de enzymen of tot de afbraakproducten. Om de risico's te beperken mogen in microbiologische reinigingsmiddelen uitsluitend bacteriestammen worden gebruikt die bekend staan als onschadelijk voor gezonde mensen (niet-pathogene bacteriën). Sommige mensen zijn overgevoelig voor deze enzymen en ontwikkelen huidaandoeningen. Vermelding van de productsamenstelling op de verpakking en testen van het product in een erkend laboratorium zijn noodzakelijk.

Verpakking beperken kan bijvoorbeeld ook door het gebruik van geconcentreerde producten. Om geconcentreerde producten te maken is bovendien minder water nodig en kan er bespaard worden op transport en hulpbronnen, omdat het aantal oppervlakte-actieve stoffen in verhouding beperkter is.

De milieu-impact van schoonmaakmiddelen beperken, kan het best door producten met bepaalde stoffen of met een bepaalde hoeveelheid stoffen niet aan te kopen, door juist te doseren, door de schoonmaak te optimaliseren en de verpakking tot een minimum te beperken.

2.2. Eerlijke handel

Producten uit eerlijke handel of Fair Trade producten zijn producten waarbij de producent in de eerste plaats een eerlijke prijs ontvangt. Daarnaast worden er bij eerlijke handel ook correcte arbeidsomstandigheden voor boeren en arbeiders gecreëerd en kinderarbeid uitgesloten. De productie gebeurt bovendien met respect voor het milieu. Het aanbod professionele schoonmaakproducten is voorlopig echter minimaal.

2.3. Sociale economie

De sociale economie bestaat uit verschillende bedrijven en organisaties die bepaalde maatschappelijke meerwaarden vooropstellen en volgende basisprincipes respecteren:

- voorrang van arbeid op kapitaal
- democratische besluitvorming
- maatschappelijke inbedding
- transparantie
- kwaliteit
- duurzaamheid

De sector sociale economie stelt in de provincie Antwerpen ongeveer 7.500 mensen uit verschillende kansengroepen tewerk, in meer dan 400 sociale economie organisaties. Een overzicht van deze organisaties en hun producten en dienstverlening vind je in de catalogus sociale economie op www.provant.be/SE.

Meer informatie kan je bekomen bij het Provinciaal Steunpunt Sociale Economie (sociale_economie@admin.provant.be).

3. Vereisten binnen de Gids duurzame aankopen

3.1. Verplichtingen

Deze criteria moeten worden opgenomen in het bestek.

VERPLICHT

Voor de samenwerkingsovereenkomst is het gebruik van milieuverantwoorde schoonmaakmiddelen vereist. Dit geldt niet enkel voor schoonmaak in eigen beheer, maar ook voor schoonmaak door een schoonmaakfirma. Binnen de Gids duurzame aankopen moeten schoonmaakdiensten dan ook op zijn minst voldoen aan onderstaande voorwaarden. Deze criteria moeten worden opgenomen in het bestek.

Gebruik van producten met een laag kritisch verdunningsvolume (CDV)⁵

Bepaal de juiste drempelwaarde aan de hand van de [keuzewijzer CDVchronic](#). Meer info vind je in het [hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen?](#) Voorwaarden rond het CDV neem je bij voorkeur op in de [technische](#)

⁵ Het kritisch verdunningsvolume of Critical dilution Volume (CDVchronic) is een maatstaf voor de toxiciteit en afbreekbaarheid van een product gebaseerd op de volledige samenstelling van het product. Het geeft aan hoeveel water nodig is om één dosis van het product volledig te neutraliseren zodat er geen blijvende effecten op het leefmilieu zijn.

	specificaties . Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Europees eco-label en het Nordic Swan-label. ⁶						
Ingrediënten met één of meer van volgende risicozinnen (of combinaties ervan) mogen niet aanwezig zijn in de gebruikte producten met een hoeveelheid van meer dan 0,01% per gewicht van het eindproduct:	Allesreiniger	Sanitair-reiniger	Ruitenreiniger	Vaatwasmiddel (hand)	Vaatwasmiddel (machine)	Wasmiddel	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? en de keuzewijzer . Voorwaarden rond bepaalde ingrediënten en R-zinnen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
R31 (vormt giftige gassen in contact met zuren)	x						
R40, 45, 49 (carcinogeen)	x	X	x	x	X	x	
R46, 60, 61, 62, 63 (giftig voor de voortplanting)	x	X	x	x	X	x	
R50+53, 51+53 (toxisch voor waterorganismen)	x	X	x	x	X	x	
R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag)	x	X	x	x		x	
R68 (onherstelbare effecten niet uitgesloten)	x	X	x	x	x	x	
Ingrediënten met één of meer van volgende risicozinnen mogen niet aanwezig zijn in de gebruikte producten met een hoeveelheid van meer dan 0,1% per gewicht van het eindproduct:	Allesreiniger	Sanitair-reiniger	Ruitenreiniger	Vaatwasmiddel (hand)	Vaatwasmiddel (machine)	Wasmiddel	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? en de keuzewijzer . Voorwaarden rond bepaalde ingrediënten en R-zinnen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
R42, 43 (sensibiliserend)	x	X	x	x			
Volgende stoffen zijn niet toegelaten in de gebruikte producten:	Allesreiniger	Sanitair-reiniger	Ruitenreiniger	Vaatwasmiddel (hand)	Vaatwasmiddel (machine)	Wasmiddel	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? en de keuzewijzer . Voorwaarden rond bepaalde stoffen neem je
Fosfor	x (max. 0,2g per functionele eenheid)	x (max. 1g per product)	x				

⁶ Het NF Environnement-label gebruikt CDVacute.

Fosfaten					x (max. 10 g per was)	x (max. 25 g per was)	bij voorkeur op in de technische specificaties .
Biociden, behalve als ze gebruikt worden als bewaarmiddel	x	X	x	x			
Biociden met R50/53 of R51/53, tenzij ze niet bioaccumuleerbaar zijn	x	X	x	x			
Bewaarmiddelen met R50/53					x	x	

3.2. Optioneel

Het gebruik van producten met een lage dosering	Bijvoorbeeld voor allesreiniger, afwasmiddelen en wasmiddelen. Bepaal de juiste drempelwaarde aan de hand van de keuzewijzer dosering . Meer info vind je bij de tips . Voorwaarden rond dosering neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van producten met een beperkt gehalte aan anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen⁷	Bepaal de juiste drempelwaarde aan de hand van de keuzewijzer anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen . Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? Voorwaarden rond anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label, het Europees ecolabel en het NF Environnement-label.
Het gebruik van producten met een beperkt gehalte aan aëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen⁸	Bepaal de juiste drempelwaarde aan de hand van de keuzewijzer aëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen . Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? Voorwaarden rond aëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label, het Europees ecolabel en het NF Environnement-label.
Het gebruik van producten met plantaardige grondstoffen	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? Voorwaarden rond plantaardige grondstoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van producten met een beperkt fosforgehalte	Bepaal de juiste drempelwaarde aan de hand van de keuzewijzer fosfor ⁹ (). Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? Voorwaarden rond het fosforgehalte neem je bij voorkeur op in de

⁷ Anaëroob niet-biologisch afbreekbare stoffen zijn de organische stoffen die niet kunnen worden afgebroken in de natuur in de afwezigheid van zuurstof.

⁸ Aëroob niet-biologisch afbreekbare stoffen zijn de organische stoffen die niet kunnen worden afgebroken in de natuur in de aanwezigheid van zuurstof.

⁹ Voor bepaalde producten staat een ook maximumdrempel in de verplichte criteria, deze zijn eveneens vermeld in de keuzewijzer.

	technische specificaties . Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label, het Europees ecolabel en het NF Environnement-label.
Het gebruik van producten die te gebruiken zijn bij lage temperaturen	Van toepassing op wasmiddelen. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? en de keuzewijzer temperatuur . Voorwaarden rond temperatuur neem je bij voorkeur op in de technische specificaties . Kan bijvoorbeeld gestaafd worden aan de hand van het Nordic Swan-label, het Europees ecolabel en het NF Environnement-label.
Het gebruik van producten zonder geurstoffen Tweede keuze: bevat geen allergene geurstoffen	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? . Voorwaarden rond geurstoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van producten zonder kleurstoffen	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? . Voorwaarden rond kleurstoffen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van producten zonder was Tweede keuze: natuurlijke was (zoals bijenwas, carnaubawas, ...)	Van toepassing op vloerreiniger. Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? . Voorwaarden rond was neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van milieuvriendelijk verpakte producten	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? , en de keuzewijzer verpakking . Voorwaarden rond verpakking neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van geconcentreerde producten	Meer info vind je in het hoofdstuk: Wat zijn duurzame schoonmaakmiddelen? , de keuzewijzer concentratie en de tips . Voorwaarden rond concentratie neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van producten met een doseersysteem	Meer info vind je in de tips . Voorwaarden rond doseersystemen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Het gebruik van producten die werken met de sproeimethode	Meer info vind je in de tips . Voorwaarden rond doseersystemen neem je bij voorkeur op in de technische specificaties .
Sociale economie	Sociale economie dienstverleners kan je best gewoon mee aanschrijven. Op www.provant.be/SE vind je de cataloguslijst. Voorwaarden rond sociale economie kan je opnemen bij de uitvoeringsvoorwaarden.

3.3. Raamcontract

Raamcontract

Je kan ook aansluiten bij het raamcontract van de centrale administratie. Neem hiervoor contact met joeri.straetemans@admin.provant.be. In dit contract werd rekening gehouden met duurzaamheidscriteria.

Als je niet wil aansluiten op het raamcontract, moet je de [verplichte](#) criteria in verband met de duurzame producten opnemen in je [technische specificaties](#).

3.4. Keuzewijzer

Vraag bij voorkeur schoonmaakmiddelen met kenmerken uit de **eerste kolom** aan. Je mag ook producten uit de tweede kolom kiezen, maar schoonmaakmiddelen met kenmerken uit de eerste kolom zijn nog duurzamer. Producten uit de derde kolom zijn niet toegelaten. Drempelwaarden in **blauwe** cellen zijn verplicht over te nemen. Je kan deze keuzewijzer gebruiken om te bepalen welke voorwaarden je in de technische specificaties opneemt.¹⁰

^a Kan bijvoorbeeld gestaafd worden door het EU-ecolabel.

^b Kan bijvoorbeeld gestaafd worden door het Nordic Swan-label.

^c Kan bijvoorbeeld gestaafd worden door het NF Environnement-label.

3.4.1. Keuzewijzer CDVchronic

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Geconcentreerde allesreiniger (ook professioneel)	• < 10000 l/l verdund sop • < 14000 l/l verdund sop ^b	< 18000 l/l verdund sop ^{ab}	> 22000 l/l verdund sop ^{ab}
Gebruiksklare allesreiniger	< 30000 l/100g product	< 52000 l/100g product ^a	> 7000 l/100g product ^a
Handafwasmiddelen	< 2000 l/l afwaswater	< 3000 l/l afwaswater ^b	> 3800 l/l afwaswater ^{ab}
Machineafwasmiddelen met een functie	< 25000 l/wasbeurt ^a	< 50000 l/wasbeurt ^a	> 70000 l/wasbeurt ^{ab}
Machineafwasmiddelen met meerdere functies	< 30000 l/wasbeurt ^a	< 60000 l/wasbeurt ^a	> 80000 l/wasbeurt ^{ab}
Professionele machineafwasmiddelen	< 1500 l/liter water	< 2000 l/liter water ^{ab}	> 3000 l/liter water ^{ab}
Ruitenreiniger	< 3000 l/100 g	> 4000 l / 100 g product	> 4800 l / 100 g product ^a
Toiletreiniger	< 40000 l/100g product ^b	< 60000 l/100g product ^b	> 80000 l /100g product ^{ab}
Wasmiddelen	< 25000 l/kg wasgoed	< 35000 l/kg wasgoed ^a	> 45000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel waspoeder (lage waslast)	< 40000 l/kg wasgoed	< 60000 l/kg wasgoed ^a	> 70000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel vloeibaar wasmiddel (lage waslast)	< 50000 l/kg wasgoed	< 70000 l/kg wasgoed ^{ab}	> 100000 l/kg wasgoed ^{ab}

¹⁰ Gebaseerd op de Producttest, de milieukoopwijzer, het Nordic Swan-label, het Europees ecolabel en het NF Environnement-label.

Professioneel multicomponent wasmiddel (lage waslast)	< 60000 l/kg wasgoed	< 75000 l/kg wasgoed ^{ab}	> 100000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel waspoeder (medium waslast)	< 60000 l/kg wasgoed	< 80000 l/kg wasgoed ^a	> 100000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel vloeibaar wasmiddel (medium waslast)	< 80000 l/kg wasgoed	< 100000 l/kg wasgoed ^a	> 130000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel multicomponent wasmiddel (medium waslast)	< 100000 l/kg wasgoed	< 125000 l/kg wasgoed ^b	> 150000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel waspoeder (hoge waslast)	< 80000 l/kg wasgoed	< 100000 l/kg wasgoed ^a	> 150000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel vloeibaar wasmiddel (hoge waslast)	< 100000 l/kg wasgoed	< 150000 l/kg wasgoed ^{ab}	> 200000 l/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel multicomponent wasmiddel (hoge waslast)	< 100000 l/kg wasgoed	< 200000 l/kg wasgoed ^{ab}	> 250000 l/kg wasgoed ^{ab}

3.4.2. Keuzewijzer dosering

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Allesreiniger	≤ 20 ml/10 l water	≤ 60ml/10 l water	> 120 ml/10 l water
Handafwasmiddelen	< 2 ml/5 l water	< 4 ml/5 l water	> 4 ml/5 l water
Machineafwasmiddel	< 19 g(ml)/afwasbeurt	< 21 g (ml)/afwasbeurt	> 21 g(ml)/afwasbeurt
Poederafwasmiddelen	< 90 g/wasbeurt	< 130 g/wasbeurt	> 130 g/wasbeurt
Vloeibare wasmiddelen	< 45 ml/wasbeurt	< 70 ml /wasbeurt	> 70 ml/wasbeurt

3.4.3. Keuzewijzer anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Geconcentreerde allesreiniger	< 0,1 g/liter verdund product ^b	< 0,4 g/liter verdund product ^{bc}	
Professionele geconcentreerde allesreiniger	< 0,1 g/liter verdund product ^{bc}	< 0,2 g/liter verdund product ^{bc}	> 0,4 g/liter verdund product ^{abc}

Gebruiksklare allesreiniger	0 g/100 g product	< 2 g/100 g product ^a	> 4 g/100 g product ^a
Professionele gebruiksklare allesreiniger	0 g/100 g product ^c	< 2 g/100 g product ^c	> 4 g/100 g product ^{ac}
Handafwasmiddelen	0 g/l afwaswater ^a	< 10 g/l afwaswater ^{ab}	> 30 g/l afwaswater ^{ab}
Machineafwasmiddel	0 g/wasbeurt ^b	< 1,2 g/wasbeurt ^{ab}	> 5,5 g/wasbeurt ^{ab}
Professionele machineafwasmiddelen	0 g/liter water	< 0,4 g/liter water ^{ab}	> 1 g/liter water ^{ab}
Ruitenreiniger	0 g/100g product ^c	< 2 g/100 g product ^{abc}	> 2 g/100 g product ^{abc}
Toiletreiniger	0 g/100g product	< 2 g/100 g product ^a	> 2 g/100 g product ^a
Waspoeder	0 g /kg wasgoed	< 0,5 g /kg wasgoed ^b	> 1,3 g/kg wasgoed ^{ab}
Vloeibaar wasmiddel	0 g /kg wasgoed	< 0,5 g /kg wasgoed ^b	> 0,7 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel waspoeder (lage waslast)	< 0,25 g/kg wasgoed	< 0,5 g/kg wasgoed ^{ab}	> 1 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel vloeibaar wasmiddel (lage waslast):	< 0,3 g/kg wasgoed ^{ab}	< 0,5 g/kg wasgoed ^{ab}	> 0,8 g /kg wasgoed ^{ab}
Professioneel multicomponent wasmiddel (lage waslast)	< 0,3 g/kg wasgoed	< 0,6 g/kg wasgoed ^{ab}	> 0,8 g /kg wasgoed ^{ab}
Professioneel waspoeder (medium waslast)	< 0,85 g/kg wasgoed ^b	≤ 1,5 g/kg wasgoed ^{ab}	> 2 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel vloeibaar wasmiddel (medium waslast)	< 0,5 g/kg wasgoed	≤ 0,7 g/kg wasgoed ^a	> 0,85 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel multicomponent wasmiddel (medium waslast)	< 0,5 g/kg wasgoed	≤ 0,85 g/kg wasgoed ^b	> 1,10 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel waspoeder (hoge waslast)	< 1 g/kg wasgoed	≤ 1,5 g/kg wasgoed ^{ab}	> 2,5 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel vloeibaar wasmiddel (hoge waslast)	< 1 g/kg wasgoed	≤ 1,3 g/kg wasgoed ^a	> 1,5 g/kg wasgoed ^{ab}
Professioneel multicomponent wasmiddel (hoge waslast)	< 1 g/kg wasgoed	≤ 1,5 g/kg wasgoed ^b	> 1,75 g/kg wasgoed ^{ab}

3.4.4. Keuzewijzer aëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
machineafwasmiddelen	0 g/wasbeurt ^b	< 1 g/wasbeurt ^{ab}	> 2 g/wasbeurt ^{ab}
professionele machineafwasmiddelen	0 g/liter water	< 0,4 g/liter water ^{ab}	> 1 g/liter water ^{ab}
waspoeder	0 g/kg wasgoed	< 0,5 g/kg wasgoed ^b	> 1 g/kg wasgoed ^{ab}
vloeibaar wasmiddel	0 g/kg wasgoed	< 0,55 g/kg wasgoed ^{ab}	> 1 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel waspoeder (lage waslast)	< 0,3 g/kg wasgoed	< 0,55 g/kg wasgoed ^{ab}	> 0,8 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel vloeibaar wasmiddel (lage waslast)	< 0,15 g/kg wasgoed	< 0,3 g/kg wasgoed ^a	> 0,5 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel multicomponent wasmiddel (lage waslast)	< 0,3 g/kg wasgoed	< 0,6 g/kg wasgoed ^{ab}	> 1 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel waspoeder (medium waslast)	< 0,6 g/kg wasgoed	< 0,85 g/kg wasgoed ^b	> 1 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel vloeibaar wasmiddel (medium waslast)	< 0,3 g/kg wasgoed	< 0,55 g/kg wasgoed ^a	> 0,85 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel multicomponent wasmiddel (medium waslast)	< 0,5 g/kg wasgoed	< 0,85 g/kg wasgoed ^b	> 1,1 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel waspoeder (hoge waslast)	< 1 g/kg wasgoed	≤ 1,3 g/kg wasgoed ^a	> 1,5 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel vloeibaar wasmiddel (hoge waslast)	< 0,5 g/kg wasgoed	≤ 1 g/kg wasgoed ^a	> 1,5 g/kg wasgoed ^{ab}
professioneel multicomponent wasmiddel (hoge waslast)	< 1 g/kg wasgoed	≤ 1,5 g/kg wasgoed ^a	> 1,75 g/kg wasgoed ^{ab}

3.4.5. Keuzewijzer fosfor

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Allesreiniger	< 0,2 g/l sop (of per functionele eenheid) ^{abc}		
Professionele allesreiniger	< 0,2 g/l sop (of per functionele eenheid) ^{ac}		
Handafwasmiddel	< 0,02 g/l (of 100g voor onderverdunde)	< 0,5 g/l (of 100g voor onderverdunde)	

	producten) ^a	producten) ^a	
Machineafwasmiddel	Fosfaatvrij ^a	< 2 g/wasbeurt ^b	< 10 g fosfaten/wasbeurt ^b
Professionele machineafwasmiddelen	Fosfaatvrij	< 0,08 g/l water ^a	> 2 g/wasbeurt ^b
Ruitenreiniger	Zonder fosfor		
Toiletreiniger	< 0,5 g/100g product ^b	< 1 g/100g product ^{ab}	
Wasmiddelen	0 g /kg wasgoed ^a	< 1,15 g/kg wasgoed ^{ab}	25 g fosfaten per was ^a
Professionele wasmiddelen lage waslast	0 g /kg wasgoed ^a	< 0,5 g/kg wasgoed ^{ab}	25 g fosfaten per was ^a
Professionele wasmiddelen medium waslast	0 g/kg wasgoed ^a	< 1 g/kg wasgoed ^{ab}	25 g fosfaten per was ^a
Professionele wasmiddelen hoge waslast	0 g/kg wasgoed ^a	< 1,5 g/kg wasgoed ^{ab}	25 g fosfaten per was ^a

3.4.6. Keuzewijzer verpakking

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Navulbaarheid	<ul style="list-style-type: none"> Navulbare verpakking die nagevuld wordt uit grootverpakkingen Rechtstreeks gebruik uit een grootverpakking 	Navulbare verpakking die nagevuld wordt door gebruik van navulzakken	
Ophaling	Grootverpakking selectief opgehaald en door de leverancier hervuld		
Samenstelling	Enkelvoudige verpakking	Samengestelde verpakking die heel goed te scheiden is	
Allesreiniger, ruitenreiniger, vloeibaar wasmiddel	<ul style="list-style-type: none"> Bioplastic Gedeeltelijk gerecycleerd plastic (>80%) 	Gedeeltelijk gerecycleerd plastic	Plastics die bestaan uit PVC of andere gechloreerde plastics
Machineafwasmiddel	(Gerecycleerd) karton	Gedeeltelijk gerecycleerd plastic	Plastics die bestaan uit PVC of andere gechloreerde plastics
Professionele machineafwasmiddelen, toiletreiniger	Gedeeltelijk gerecycleerd plastic (>80%)	Gedeeltelijk gerecycleerd plastic	Plastics die bestaan uit PVC of andere gechloreerde plastics
Waspoeder	Gerecycleerd karton		Plastics die bestaan uit PVC of andere gechloreerde plastics

3.4.7. Keuzewijzer concentratie

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Concentratie	<ul style="list-style-type: none"> Ten hoogste 60% water Voor WC-reiniger: 		<ul style="list-style-type: none"> Meer dan 75% water

	schoonmaakzijn (8% oplossing azijnzuur) • Voor tapijtreiniger: natriumbicarbonaat dat een paar uur of een nacht kan intrekken en daarna terug wordt opgezogen • voor ruitenreiniger: aanbevolen dosis kleiner of gelijk aan 5 ml per liter water) • voor vloerreiniger: aanbevolen dosis kleiner of gelijk aan 10ml/l water		
--	--	--	--

3.4.8. Keuzewijzer temperatuur

	Duurzaam		Niet duurzaam
	Te verkiezen	Tweede keuze	Niet toegelaten
Wasmiddel	Te gebruiken vanaf 15°C	vanaf 20°C	vanaf 40°C.
Professioneel wasmiddel	Te gebruiken vanaf 20°C	vanaf 40°C	vanaf 80°C (of 60?)

3.5. Tips

- Vraag naar een milieuvriendelijke poetsmethode. Met microvezeldoekjes, bijvoorbeeld, poets je zonder schoonmaakmiddel. Er zijn ook droge schoonmaaktechnieken, die met andere woorden waterbesparend zijn.
- Vraag het gamma van poetsproducten beperkt te houden.
- Vraag naar de opleiding van het schoonmaakpersoneel bij de introductie van nieuwe producten.
- Kijk voor meer tips in L_ALG_Gids duurzame aankopenGevaarlijkeproductenSchoonmaakmiddelen

4. Opname van duurzaamheidscriteria in bestekken

Het opnemen van duurzaamheidscriteria is afhankelijk van het soort overheidsopdracht. Meer info over de wetgeving overheidsopdrachten en de verschillende mogelijkheden vind je op het intranet onder de [ondersteuning/aankoop- en overheidsopdrachten](#).

In deze Gids duurzame aankopen gaan we ervan uit dat de aankopen gebeuren voor een relatief beperkt bedrag, namelijk voor **minder dan 85.000 euro**.

Opdrachten **onder de 85.000 euro** mogen steeds geplaatst worden via een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking. Je moet hier volgens de wetgeving overheidsopdrachten meerdere dienstverleners aanschrijven. Je mag deze schoonmaakfirma's zelf kiezen. Laat die keuze dan ook afhangen van de mate waarin ze op een duurzame manier werken.

Het is aan te raden om op voorhand na te gaan wat de verschillende mogelijkheden voor schoonmaakdiensten zijn en wie hier eventueel aan kan voldoen. Surf vóór je schoonmaakfirma's inhurt op het internet en neem contact op met een aantal dienstverleners en bekijk de verschillende mogelijkheden voor duurzame schoonmaak en

wie er eventueel al mee gewerkt heeft. Al naargelang de mogelijkheden en voorkeuren kies je, binnen de [verplichtingen](#), best zelf wat je juist wil afnemen. Meer info over duurzaam schoonmaken vind je in [hoofdstuk ter info: wat is duurzaam schoonmaken?](#)

Heb je te maken met een aankoop **boven de 85.000 euro**? Neem dan contact op met de dienst Overheidsopdrachten en Juridische Ondersteuning (T 03 240 54 59, aankoop@admin.provant.be).

- Voor meer info over de **milieucriteria** kun je terecht bij Liesbeth Taverniers (DMN, T 240 57 55, ISO14001@admin.provant.be).
- Voor meer info over de **criteria m.b.t. eerlijke handel** kun je terecht bij Dieter Goossens (DNZ T 03 240 56 85)
- Voor meer info over de **criteria m.b.t. sociale economie** kun je terecht bij Marjan Vanuytsel (DEIS, T 014 56 52 36, marjan.vanuytsel@admin.provant.be).

4.1. Titel

Het is belangrijk om in de titel zo duidelijk mogelijk te omschrijven wat je juist wil. Neem indien mogelijk in de titel ook al duurzaamheidscriteria op,

4.1.1. Milieucriteria in de titel

Bijvoorbeeld: *'Milieuverantwoord/milieusparend schoonmaken'*

4.1.2. Sociale economie in de titel

Bijvoorbeeld: *"Milieuverantwoord/milieusparend schoonmaken door sociale economie"*

4.2. Kwalitatieve selectiecriteria

Kwalitatieve selectiecriteria zijn criteria die je toestaan om de inschrijvers op je overheidsopdracht kwalitatief te beoordelen. Bij een overheidsopdracht met een beperkt bedrag en dus via een onderhandelingsprocedure zonder bekendmaking vindt de kwalitatieve selectie meestal impliciet plaats door het opstellen van de lijst van aan te schrijven bedrijven. Je kiest zelf wie je selecteert en aanschrijft. Onderzoek dus eerst of de bedrijven die je op je lijst zet wel aan je selectiecriteria voldoen. Op die manier schrijf je enkel bedrijven aan die voldoen en moet je dus geen selectiecriteria meer opnemen in je bestek. Indien je deze werkwijze volgt moet je in je kwalitatieve selectie enkel nog de RSZ toestand en andere fiscale verplichtingen van de inschrijvers controleren.

4.2.1. Milieucriteria in de selectiecriteria

Op milieuvlak kan je bijvoorbeeld enkel bedrijven aanschrijven die een ISO 14001- of EMAS-certificaat hebben. Je moet dan geen selectie criterium in die trant meer op te nemen.

In een grote opdracht die gepubliceerd moet worden kan je vragen naar certificaten voor milieubeheer (bv. ISO 14001 of EMAS) of gelijkwaardige. Je controleert dan best ook of er voldoende firma's aan deze vereisten kunnen voldoen.

Bijvoorbeeld: *"De inschrijver beschikt voor zijn organisatie, althans voor dat deel/die delen van de organisatie dat/die betrokken is/zijn bij de uitvoering van de opdracht over een managementsysteem waarin de volgende onderwerpen zijn geregeld:*

- *de concrete maatregelen die zijn of worden getroffen om de milieubelasting van de bedrijfsprocessen die verband houden met de uitvoering van de opdracht, zoals gebruik van gevaarlijke stoffen, waterverbruik en energiegebruik van de in te zetten apparatuur en gebruik van transportmiddelen, te verminderen.*
- *hoe naleving van de geldende milieuwetgeving is gewaarborgd*
- *hoe aandacht wordt besteed aan de bewustwording en de competentie van*

medewerker(s) ten aanzien van het omgaan met de voor deze opdracht relevante milieuaspecten

- hoe de voor deze opdracht relevante milieuaspecten worden gemonitord
- hoe de milieumaatregelen worden gemonitord als basis voor kwaliteitsgarantie."

4.2.2. Criteria sociale economie in de selectiecriteria

Wil je je opdracht socialer en duurzamer maken, kan je heel eenvoudig sociale economie organisaties (mee) aanschrijven. Kijk op www.provant.be/SE in de catalogus sociale economie welke dienstverleners de gewenste dienstverlening kunnen aanbieden.

4.3. Technische specificaties

Dit is een technische beschrijving van de inhoud van de opdracht. Als aan de minimale/absolute technische specificaties niet wordt voldaan, komt de offerte in principe niet in aanmerking. Voorwaarden opnemen in de technische specificaties is de meest doeltreffende manier om zeker te zijn van een duurzame aankoop. (Door het nodige marktonderzoek ben je zeker dat de bepalingen die je opneemt ook mogelijk zijn.)

4.3.1. Milieucriteria in de technische specificaties

Bijvoorbeeld: "De gebruikte schoonmaakproducten moeten minstens voldoen aan onderstaande vereisten:

		Alles-reiniger	Sanitair-reiniger	Ruiten-reiniger
Een laag kritisch verdunningsvolume (CDVchronic)		<18000 l /l verdund sop	<80000 l /100 g product	<4800 l /100 g product
Ingrediënten met één of meer van volgende risico's (of combinaties ervan) mogen niet aanwezig zijn in het product met een hoeveelheid van meer dan 0,01% per gewicht van het eindproduct	R31 (vormt giftige gassen in contact met zuren)	x		
	R40, 45, 49 (carcinogeen)	x	x	x
	R46, 60, 61, 62, 63 (giftig voor de voortplanting)	x	x	x
	R50/53, 51/53 (toxisch voor waterorganismen)	x	x	x
	R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag)	x	x	x
	R68 (onherstelbare effecten niet uitgesloten)	x	x	x
Ingrediënten met één of meer van volgende risico's mogen niet aanwezig zijn in het product met een hoeveelheid van meer dan 0,1% per gewicht van het eindproduct	R42, 43 (sensibiliserend)	x	x	x
jn niet toegelaten in het product	Fosfor	x (max. 0,02g per functionele eenheid)	x (max. 1g per 100g product)	x

		Alles- reiniger	Sanitair- reiniger	Ruiten- reiniger
	Biociden, behalve als ze gebruikt worden als bewaarmiddel	x	x	x
	Biociden met R50/53 of R51/53, tenzij ze niet bioaccumuleerbaar zijn	x	x	x

Zoals in dit voorbeeld, kan men zich baseren op de achterliggende specificaties van labels. Je kan labels suggereren als bewijsmiddel, maar moet hierbij vermelden dat ook andere bewijsmiddelen toegestaan zijn. Let op: niet alle labels garanderen dezelfde eisen.

Bijvoorbeeld: *“De naleving van bovenstaande criteria kan gestaafd worden door een van volgende labels:*

Nordic Swan

EU Ecolabel

Indien de inschrijver een van deze labels kan voorleggen, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken kunnen eveneens gebruikt worden.”

Wil je de milieuvriendelijkste offerte hoger waarderen bij de gunning, dan kun je deze criteria ook opnemen in de [gunningscriteria](#). Hou er echter rekening mee dat gunningscriteria nadien ook beoordeeld moeten worden en het dossier ook altijd ingewikkelder maken voor de inschrijver.

4.3.2. Sociale economie in de technische specificaties

N.v.t.

4.4. Gunningscriteria

Dit zijn criteria die in rekening worden gebracht bij het kwalitatief beoordelen van de offerte. De inschrijver van wie de offerte het best aan deze criteria voldoet, krijgt de hoogste score en krijgt de opdracht. Wil je de duurzaamste offerte hoger waarderen bij de gunning, dan kan je duurzaamheidscriteria opnemen bij de gunningscriteria. Gebruik hiervoor ook de info uit de paragrafen rond technische specificaties.

Wanneer je besluit een gunningscriterium in verband met duurzaamheid op te nemen, zorg er dan voor dat het voldoende doorweegt tegenover de andere gunningscriteria. Let wel: er moet een direct verband zijn tussen deze criteria en het voorwerp van de opdracht.

Als je in de technische specificaties van je bestek al duidelijke duurzaamheidseisen hebt opgelegd, heeft het soms geen zin om bijvoorbeeld milieu nog als gunningscriterium te gebruiken.

Hou er rekening mee dat veel gunningscriteria het bestek onnodig ingewikkeld kunnen maken. De inschrijver moet een uitgebreid verslag opmaken en de provincie moet dit alles afwegen en beoordelen, wat niet altijd even eenvoudig is. Het is voor beide partijen makkelijker om zoveel mogelijk op te nemen in de technische specificaties.

4.4.1. Milieucriteria in de gunningscriteria

Bijvoorbeeld: *"Volgende gunningscriteria dienen als basis voor de beoordeling van de offertes:*

- *Zuinig productgebruik (bijvoorbeeld 30 punten):*
 - *Voor het werken met microvezeldoekjes voor gladde oppervlakken en droge schoonmaaktechnieken voor linoleumvloeren, worden 10 punten toegekend*
 - *Voor het werken met een doseersysteem, worden 10 punten toegekend*
 - *Voor het werken met volledig bio-afbreekbare producten, worden 10 punten toegekend.*
- *..."*

Je kan bij de gunning ook gebruikmaken van de producttest van OVAM om de milieuvriendelijkheid van het schoonmaakmiddel te beoordelen. OVAM stelde voor verschillende soorten schoonmaakmiddelen vragenlijsten op. Offertes die een hogere score behalen op de vragenlijsten voor de specifieke schoonmaakmiddelen, krijgen meer punten bij de gunning. Vergeet dan niet om de juiste vragenlijsten als bijlage op te nemen in je bestek. Je vindt de vragenlijsten voor schoonmaakmiddelen op de ISO-schijf, in de map L_ALG_Gids duurzame aankopen bijlagen of op de [producttest](#)-site. De scores kan je berekenen en vergelijken op de [website van de Producttest](#). Heb je hulp nodig bij de beoordeling, kan je het ISO-projectteam (iso14001@admin.provant.be) contacteren.

Bijvoorbeeld: *"Bij de gunning wordt rekening gehouden met de ecologische kwaliteiten van de gebruikte producten. Om de beoordeling van dit gunningcriterium mogelijk te maken zal de inschrijver de vragenlijst voor de gebruikte producten (in bijlage) invullen voor de voorgestelde producten."*

4.4.2. Sociale economie in de gunningscriteria

Criteria rond sociale economie neem je bij voorkeur op in de [uitvoeringsvoorwaarden](#), niet in de gunningscriteria.

4.5. Uitvoeringsvoorwaarden

In principe is het contract afgesloten van zodra de inschrijver op de hoogte is gebracht van de gunning van de opdracht. Je kan in het bestek wel anticiperen op de uitvoeringsfase door één of meerdere uitvoeringsvoorwaarden in te voegen, die bijvoorbeeld voorzien dat de opdrachtnemer zich ertoe verbindt om alle verpakkingen terug te nemen. De uitvoeringsvoorwaarden zijn dus alle verplichtingen die pas bij de uitvoering van het contract zullen voorkomen, maar waartoe de opdrachtnemer zich verbindt van zodra hij zijn offerte indient.

Je mag deze contractuele uitvoeringsvoorwaarden niet als verkapte selectiecriteria of gunningscriteria hanteren. Als aanbestedende overheid zal je tijdens de uitvoering van de opdracht moeten controleren of de opdrachtnemer aan de uitvoeringsvoorwaarden voldoet.

Je mag echter wel concrete maatregelen vermelden wanneer bepaalde uitvoeringsvoorwaarden worden geschonden. Zo kan men bijvoorbeeld vastleggen dat wanneer er met producten gewerkt wordt die niet voldoen aan de criteria, er voor elke inbreuk een bepaalde boete zal aangerekend worden. Dit voorkomt onenigheid.

4.5.1. Milieucriteria in de uitvoeringsvoorwaarden

Bijvoorbeeld: *"De inschrijver verbindt er zich toe alle verpakkingen terug te nemen en op correcte wijze te verwerken."*

Bijvoorbeeld: *"In het kader van de uitvoering van de onderhavige opdracht, verbindt de opdrachtnemer zich ertoe uitsluitend gebruik te maken van allesreinigers of sanitairreinigers die voldoen aan al de milieucriteria beschreven in de bijlage bij de beschikking van de Europese Commissie 2005/344/EG tot vaststelling van de milieucriteria voor de toekenning van de communautaire milieukeur aan allesreinigers en sanitairreinigers (gepubliceerd in het Bulletin L115 van 4 mei 2005).*

De opdrachtnemer moet kunnen antwoorden op vragen om inlichtingen over de milieukeurmerken van zijn schoonmaakproducten.

Bovendien verbindt hij zich ertoe die producten op een rationele, economische en veilige manier te gebruiken teneinde de impact van de schoonmaak op het milieu te beperken en zich strikt te houden aan de geldende voorschriften in verband met afvalbeheer.

Rapportering: Na de zes eerste maanden van het contract en vervolgens op het einde van elk jaar van het contract, moet de opdrachtnemer een lijst voorleggen met de naam en de hoeveelheid van de gebruikte schoonmaakmiddelen. Voor elk product dat niet in de oorspronkelijke offerte werd vermeld, moet het bewijs van de naleving van de specificaties voorgelegd worden. Binnen de zes maanden na het begin van het contract zal de opdrachtnemer de aanbestedende overheid een rapport voorleggen over de praktische waarde van het gebruik van microvezeldoeken en van droge schoonmaaktechnieken voor linoleumvloeren. De opdrachtnemer moet bovendien de schoonmaakfrequentie en een overzicht van de verschillende gebruikte producten kunnen rechtvaardigen.

Iedere vastgestelde inbreuk op het uitsluitende gebruik van allesreinigers of sanitairreinigers die voldoen aan de milieucriteria vermeld in de bijlage bij de Beschikking van de Europese Commissie, wordt gesanctioneerd met een forfaitaire boete van 50 euro."

4.5.2. Sociale economie in de uitvoeringsvoorwaarden

De wet¹¹ laat expliciet toe dat je uitvoeringsvoorwaarden in een bestek opneemt die het mogelijk maken met volgende doelstellingen rekening te houden:

- het verstrekken van beroepsopleidingen aan werklozen en jongeren
- het bevorderen van het gelijke kansenbeleid inzake de arbeidsparticipatie van onvoldoende in het arbeidsproces geïntegreerde personen
- de strijd tegen de werkloosheid
- de verplichting om, in hoofdzaak, de bepalingen van de basisconventies van de Internationale Arbeidsorganisatie na te leven, in de veronderstelling dat die niet reeds worden toegepast in het nationale recht van het land waar de productie plaatsvindt.

Dit pas je best toe indien het voldoende haalbaar is voor de dienstverlener. Indien de opdracht qua grootte en inhoud dit mogelijk maakt, kan je als volgt uitvoeringsvoorwaarden opnemen:

- A. Actieplan stageplaatsen/opleidingen
- B. Inschakeling langdurig werkzoekenden
- C. Verplichte samenwerking met een bedrijf uit de sociale economie
- D. Diversiteitsbeleid

A. Actieplan stageplaatsen/opleidingen

Voor langdurige projecten is het aangewezen dat de opdrachtnemer een actieplan opmaakt waarin hij aangeeft op welke manier hij stageplaatsen en opleidingsplaatsen zal aanbieden. Op deze manier krijgt het project een sociale meerwaarde op vlak van opleiding. Hierbij is het erg belangrijk het actieplan op regelmatige tijdstippen op te volgen.

¹¹ 15 JUNI 2006. - Wet overheidsopdrachten en bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten.

Volgende clause kan je opnemen in je bestek:

“De opdrachtnemer stelt een actieplan op om de volgende opdrachten te realiseren:

- *Aanbieden van [X] stageplaatsen/werkervaring*
- *Aanbieden van [X] opleidingen aan laaggeschoolde medewerkers in functie van competentieversterking*
- *Opzetten van [X] samenwerkingsprojecten met onderwijsinstellingen*

Het actieplan zal worden geëvalueerd tijdens de opdracht. Zes maanden na aanvang van de opdracht wordt een eerste evaluatievergadering voorzien. Vervolgens wordt jaarlijks één evaluatievergadering georganiseerd door de opdrachtnemer. Tijdens deze overlegmomenten presenteert de opdrachtnemer een rapport waarin nauwkeurig vermeld wordt welke stappen werden ondernomen om het actieplan te realiseren. Op vraag van de leidend ambtenaar kunnen bijkomende evaluatievergaderingen worden ingelast.

De opdrachtnemer of zijn vaste vertegenwoordiger zal actief deelnemen aan de evaluatievergaderingen voor het opvolgen en het evalueren van dit actieplan.”

Opgelet: er kunnen acties worden weggelaten/vervangen/toegevoegd in functie van je bestek.

Controle van de naleving:

De controle van de bijzondere uitvoeringsvoorwaarden is niet altijd eenvoudig. De beste garantie voor succes is een continu overleg tussen de aanbestedende overheid en de opdrachtnemer. Een stok achter de deur is de introductie van de volgende passage waarin nauwkeurig wordt beschreven welke stappen zullen worden ondernomen indien de bijzondere uitvoeringsvoorwaarden niet worden gevolgd:

“Indien de aanbestedende overheid signalen ontvangt dat tijdens de uitvoering van het contract niet aan de bovenvermelde vereisten wordt voldaan of dat verbeteringen (of aankondigingen daarvan) uitblijven, kan ze de opdrachtnemer om rekenschap vragen. Indien geen verbeteringen worden vastgesteld, kan ze optreden zoals in een geval van contractbreuk (of een boete van 5% van de totale opdracht opleggen).”

B. Inschakeling langdurig werkzoekenden

De inschakeling van langdurig werklozen is één van de speerpunten van de sociale economie. Daarom is het erg interessant onderstaande clause op te nemen om deze doelgroep een kans te geven zich te integreren in de reguliere economie. Hiervoor kunnen twee pistes worden gekozen.

- Ofwel wordt de opdrachtnemer verplicht langdurig werklozen in dienst te nemen (hebben). In dit geval vervalt paragraaf 2 van de clause.
- Ofwel laat je de opdrachtnemer de keuze tussen indienstneming van langdurig werklozen of onderaanneming van een deel van de opdracht aan een sociale economiebedrijf.

Volgende clause kan je opnemen in je bestek:

“De opdrachtnemer verbindt er zich toe om tijdens de uitvoering van de opdracht [X] langdurig werkzoekenden in te schakelen.*

Hiervoor heeft hij de keuze uit twee werkwijzen:

1. *Naar keuze van de opdrachtnemer kan de tewerkstelling van de langdurig werkzoekenden gebeuren o.m. onder de vorm van één van volgende contracten:*

- *een arbeidsovereenkomst*

- een individuele beroepsopleiding
- een leercontract
- een stage
- ...

De inschakeling van de langdurig werkzoekende(n) dient uiterlijk bij de aanvang van de opdracht te zijn aangevangen en neemt slechts een einde bij het einde van de opdracht.

In geval van verbreking van het contract, gesloten in uitvoering van dit artikel, om welke reden dan ook, dient de opdrachtnemer onverwijld en uiterlijk binnen een termijn van 1 maand een nieuwe langdurig werkzoekende in te schakelen.

De opdrachtnemer houdt een register bij van het aantal langdurig werklozen dat werkzaam is voor de uitvoering van de opdracht. Dit register bevat de contracten van de werknemers samen met het bewijsmateriaal dat de werknemer op het moment van in dienstneming bestempeld werd als langdurig werkloze. Dit register kan op elk moment worden opgevraagd door de leidend ambtenaar en wordt ter controle voorgelegd op de verschillende overlegmomenten gedurende het project.

2. *De opdrachtnemer besteed [X]% van de opdracht uit aan één (of meerdere) onderneming(en) uit de sociale economie. Bij de offerte wordt een intentieverklaring gevoegd waarbij de opdrachtnemer en de partner(s) uit de sociale economie verklaren samen de opdracht uit te voeren. 30 dagen na het toekennen wordt een samenwerkingsovereenkomst overgemaakt aan de aanbestedende overheid. Indien deze samenwerkingsovereenkomst niet tijdig wordt overgemaakt, kan de aanbestedende overheid de opdracht nietig verklaren."*

** Met de door de opdrachtnemer tewerkgestelde langdurig werkzoekende worden gelijkgesteld: de langdurig werkzoekende die tijdens de periode van twee jaar voorafgaand aan het indienen van de offerte werd ingeschakeld en bij de opdrachtnemer blijft ingeschakeld*

** Onder langdurig werkzoekende wordt begrepen: elkeen die op het ogenblik van de tewerkstelling door de opdrachtnemer ten minste 2 jaar als voltijds werkzoekende is ingeschreven bij de VDAB of een gelijkaardige instelling.*

Controle van de naleving:

De controle van deze uitvoeringsvoorwaarde is relatief eenvoudig. Om problemen tijdens de uitvoering te vermijden wordt aangeraden onderstaande paragraaf op te nemen in het lastenboek:

"Indien de aanbestedende overheid signalen ontvangt dat tijdens de uitvoering van het contract niet aan de bovenvermelde vereisten wordt voldaan of dat verbeteringen (of aankondigingen daarvan) uitblijven, kan ze de opdrachtnemer om rekenschap vragen en indien geen verbeteringen worden vastgesteld, kan ze optreden zoals in een geval van contractbreuk (of een boete van 5% van de totale opdracht opleggen)."

C. Verplichte samenwerking met een bedrijf uit de sociale economie

Je kan samenwerking tussen reguliere bedrijven en sociale economiebedrijven aanmoedigen door een clause op te nemen waardoor een percentage van de opdracht moet worden uitgevoerd door een sociale economiebedrijf. Hierdoor komt een samenwerking tot stand tussen beide partners waaruit beiden lessen kunnen trekken. Dit kan op termijn leiden tot betere samenwerking en/of uitwisseling van goede praktijken.

Opgelet: het uit te besteden bedrag aan sociale economiebedrijven mag niet hoger zijn dan de drempelwaarde voor Europese overheidsopdrachten. Je dient dus op te letten dat het percentage niet boven deze drempelwaarde uit stijgt.

Volgende clausule kan je opnemen in je bestek:

“De aanbestedende overheid wenst [X]% van de opdracht voor te behouden aan bedrijven uit de sociale economie. De opdrachtnemer wordt hierbij verplicht [X]% van de opdracht uit te besteden aan één (of meerdere) onderneming(en) uit de sociale economie (tenzij hij zelf een sociaal economiebedrijf is).

Bij de offerte wordt een intentieverklaring gevoegd waarbij de opdrachtnemer en de partner(s) uit de sociale economie verklaren samen de opdracht uit te voeren. 30 dagen na het toekennen wordt een samenwerkingsovereenkomst overgemaakt aan de aanbestedende overheid. Indien deze samenwerkingsovereenkomst niet tijdig wordt overgemaakt, kan de aanbestedende overheid de opdracht nietig verklaren.”

D. Diversiteitsbeleid

Een goed diversiteitsbeleid binnen een bedrijf biedt niet enkel kansen voor kansengroepen in de maatschappij maar heeft ook voordelen voor de bedrijven. Om een goed diversiteitsbeleid te stimuleren kan je volgende clausule opnemen in het bestek:

“De opdrachtnemer en zijn onderaannemers dienen de vooruitgang op het vlak van integratie van sociale overwegingen in de bedrijfsvoering te meten voor aanvang van de opdracht aan de hand van een nulmeting, zelfevaluatie of stand van zaken. Hiervoor worden de volgende parameters in rekening gebracht:

- *Evolutie naar een divers personeelsbestand*
- *Afsluiten van een gesubsidieerd of ongesubsidieerd diversiteitsplan in het verleden*
- *Gebruik van steunmaatregelen voor kansengroepen zoals werkpostaanpassingen, Nederlands op de Werkvloer, 50+premie, werkplekieren, ...*
- *Afsluiten van een diversiteitsplan (met steun van het departement WSE van de Vlaamse overheid) in de toekomst*

Op basis van deze evaluatie wordt een strategisch actieplan opgesteld om het diversiteitsbeleid te verbeteren en monitoren. Het actieplan wordt jaarlijks geëvalueerd samen met de leidend ambtenaar. Op vraag van de leidend ambtenaar kan het plan worden bijgestuurd teneinde de doelstellingen te bereiken.

Voor elke nieuwe aanwerving die gebeurt in functie van de uitvoering van deze opdracht zal de opdrachtnemer de vacature publiceren via diverse aanwervingskanalen waarbij de opdrachtnemer zich engageert om zijn vacatures expliciet bekend te maken aan de kansengroepen (allochtonen, ouderen en personen met een handicap).

Controle van de naleving:

Door de opvolging van het actieplan grondig voor te bereiden en indien noodzakelijk bijkomende eisen te stellen, kunnen goede resultaten worden behaald. De controle van deze uitvoeringsvoorwaarde is moeilijk te koppelen aan bestraffende maatregelen.

5. Voorbeeldmails en –bestekken

Voor je een overheidsopdracht voor schoonmaakdiensten opmaakt, neem je best contact op met een aantal schoonmaakfirma's. Zo heb je een zicht op de verschillende mogelijkheden en weet je wie hier eventueel aan kan voldoen.

Je kunt als entiteit naargelang de toepassing zelf kiezen waar je de accenten legt. Maak voor je keuze gebruik van de [keuzewijzers](#) en de extra info in het [hoofdstuk Ter info: wat is duurzaam schoonmaken?](#) Uiteraard voldoet je vraag aan de [verplichtingen](#) binnen de Gids duurzame aankopen.

5.1. Kleine overheidsopdracht – Mail (< 8.500 euro)

Volgens de wetgeving overheidsopdrachten moet je ook voor deze kleine opdrachten mededinging organiseren en dus meerdere dienstverleners aanschrijven. Je mag de dienstverleners zelf kiezen. Laat deze keuze dan ook afhangen van de mate waarin ze duurzaam schoonmaken.

Je zou ecologische schoonmaakfirma's of sociale-economieorganisaties aan kunnen schrijven. Een overzicht van sociale-economieorganisaties en hun producten en dienstverlening vind je in de catalogus sociale economie op www.provant.be/SE.

Het is het eenvoudigst om mogelijke dienstverleners per mail aan te schrijven. Zorg dat je over voldoende info beschikt over hun werkwijze en de producten die ze eventueel gebruiken, voor je een opdracht gunt. Controleer nadien ook of de geleverde prestaties effectief aan de voorwaarden voldoen.

In de kader vind je een voorbeeldmail voor een opdracht voor schoonmaakdiensten. De punten in het **blauw** zijn verplicht volgens de Gids duurzame aankopen. Die in het **groen** zijn optioneel.

VOORBEELDMAIL - EENMALIGE SCHOONMAAKOPDRACHT

TITEL

[Beschrijf in de titel duidelijk welk product je wil, bijvoorbeeld]
"Duurzaam schoonmaken nieuwe lokalen"

MAIL

Gelieve een offerte in te dienen voor het schoonmaken van de nieuwe lokalen van gebouw xxx. De schoonmaak moet voldoen aan volgende voorwaarden:

- ...
- De gebruikte schoonmaakproducten moeten minstens voldoen aan onderstaande vereisten:
 - **Hebben een laag kritisch verdunningsvolume (CVD): voor de allesreiniger lager dan 18000 l/l verdund sop en voor de ruitenreiniger lager dan 4800 l /100 g product.**
 - **Bevat geen ingrediënten met één of meer van volgende risicozinnen (of combinaties ervan) met een hoeveelheid van meer dan 0,01% per gewicht van het eindproduct: R31 (vormt giftige gassen in contact met zuren), R40, 45, 49 (carcinogeen), R46, 60, 61, 62, 63 (giftig voor de voortplanting), R50/53, 51/53 (toxisch voor waterorganismen), R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag), R68 (onherstelbare effecten niet uitgesloten).**
 - **Bevat geen ingrediënten met één of meer van volgende risicozinnen met een hoeveelheid van meer dan 0,1% per gewicht van het eindproduct: R42, 43 (sensibiliserend).**
 - **Bevat geen biociden, behalve als ze gebruikt worden als bewaarmiddel.**
 - **Bevat geen biociden met R50/53 of R51/53, tenzij ze niet bioaccumuleerbaar zijn.**

- **Bevat max. 0,02g fosfor per functionele eenheid.**
- **Bevat minder dan 0,4 g anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen per liter verdund product**

De naleving van bovenstaande criteria kan gestaafd worden door *het Europees Ecolabel en het Nordic Swan-label*:

Nordic Swan

EU
Ecolabel

Indien de inschrijver een van deze labels kan voorleggen, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden. *Voor producten die dit label niet dragen moet de inschrijver voor elk product volgende informatie voorzien:*

- *Het kritisch verdunningsvolume (CDVchronic)*
- *Een lijst met de ingrediënten die aanwezig zijn met een gewicht hoger dan 0,01% van het finaal product. Voor elk ingrediënt moet, indien bestaand, het CAS-nummer worden doorgegeven, en de risicozinnen die van toepassing zijn op het ingrediënt.*
- *Een lijst met de namen en de functies van aanwezige biocides.*
- *De totale hoeveelheid elementair fosfor (voor allesreinigers en sanitairreinigers)*
- *De totale hoeveelheid fosfaten per was (voor wasmiddelen en vaatwasmiddelen (machine))*
- **Geconcentreerd reinigingsmiddel (ten hoogste 60% water)**
- **Bevat plantaardige grondstoffen.**
- **Werkt met een doseersysteem en de sproeimethode. Er is minder dan 60ml nodig per 10l water.**
- **Worden geleverd in grootverpakkingen met navulbare kleinere verpakking voor dagelijks gebruik. De verpakking is enkelvoudig gerecycleerd of bioplastiek.**

• ...

5.2. Gemiddelde overheidsopdracht – bestek (\geq 8.500 euro en $<$ 85.000 euro)

Volgens de wetgeving overheidsopdrachten moet je hier meerdere dienstverleners aanschrijven. Je mag de dienstverleners zelf kiezen.

Laat deze keuze dan ook afhangen van de mate waarin ze duurzaam schoonmaken. Je zou ecologische schoonmaakfirma's of sociale-economieorganisaties aan kunnen schrijven. Een overzicht van sociale-economieorganisaties en hun producten en dienstverlening vind je in de catalogus sociale economie op www.provant.be/SE.

Omschrijf in je bestek duidelijk welke info de inschrijvers moeten indienen bij de offerte. Zo heb je voldoende gegevens om het gunningsdossier op te maken. We kunnen het niet genoeg herhalen: probeer je opdrachten zo eenvoudig mogelijk te houden. Dit doe je door zoveel mogelijk voorwaarden op te nemen in de technische specificaties en de gunningscriteria te beperken.

In de kader vind je een voorbeeldbestek voor een opdracht voor duurzame schoonmaak. De punten in het **blauw** zijn verplicht volgens de Gids duurzame aankopen. Die in het **groen** zijn optioneel. Wil je dat je bestek gewoon voldoet aan de verplichtingen van de Gids duurzame aankopen, neem dan de **blauwe** punten op in de technische specificaties. Wil je de duurzaamste offerte extra punten geven? Neem dan ook duurzaamheidsaspecten op als gunningscriterium. Denk wel op voorhand even na over hoe je dit doet: welke criteria neem je op en hoe ga je ze beoordelen?

VOORBEELDBESTEK - DUURZAAM SCHOONMAKEN

... SELECTIECRITERIA

N.v.t.

TECHNISCHE SPECIFICATIES

- ...
- De schoonmaakproducten moeten minstens voldoen aan onderstaande vereisten:
 - **Hebben een laag kritisch verdunningsvolume (CVD): voor de allesreiniger lager dan 18000 l/l verdund sop, voor de ruitenreiniger lager dan 4800 l/100 g product, voor de toiletreiniger lager dan 80000 l/100 g product.**
 - **Bevatten geen ingrediënten met één of meer van volgende risicozinnen (of combinaties ervan) met een hoeveelheid van meer dan 0,01% per gewicht van het eindproduct: R31 (vormt giftige gassen in contact met zuren), R40, 45, 49 (carcinogeen), R46, 60, 61, 62, 63 (giftig voor de voortplanting), R50/53, 51/53 (toxisch voor waterorganismen), R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag), R68 (onherstelbare effecten niet uitgesloten).**
 - **Bevatten geen ingrediënten met één of meer van volgende risicozinnen met een hoeveelheid van meer dan 0,1% per gewicht van het eindproduct: R42, 43 (sensibiliserend).**
 - **Bevatten geen biociden, behalve als ze gebruikt worden als bewaarmiddel.**
 - **Bevatten geen biociden met R50/53 of R51/53, tenzij ze niet bioaccumuleerbaar zijn.**
 - **Bevatten weinig fosfor: voor de allesreiniger max. 0,2g fosfor per functionele eenheid, voor de toiletreiniger max.1g per 100g product en de ruitenreiniger geen.**
 - **Bevatten weinig anaëroob niet biologisch afbreekbare organische stoffen: voor allesreiniger minder dan 0,4 g per liter verdund product, voor ruitenreiniger en toiletreiniger minder dan 2 g per 100 g product.**

De naleving van bovenstaande criteria kan gestaafd worden door *het Europees Ecolabel en het Nordic Swan-label*:

Nordic
Swan

EU
Ecolabel

Indien de inschrijver een van deze labels kan voorleggen, is geen bijkomende staving vereist. Andere gepaste bewijsstukken van een erkend organisme kunnen eveneens gebruikt worden. *Voor producten die dit label niet dragen moet de inschrijver voor elk product volgende informatie*

voorzien:

- *Het kritisch verdunningsvolume (CDVchronic)*
 - *Een lijst met de ingrediënten die aanwezig zijn met een gewicht hoger dan 0,01% van het finaal product. Voor elk ingrediënt moet, indien bestaand, het CAS-nummer worden doorgegeven, en de risicozinnen die van toepassing zijn op het ingrediënt.*
 - *Een lijst met de namen en de functies van aanwezige biocides.*
 - *De totale hoeveelheid elementair fosfor (voor allesreinigers en sanitairreinigers)*
- **Geconcentreerd (ten hoogste 60% water)**
 - **Werken met een doseersysteem en de sproeimethode. Er is minder dan 60ml allesreiniger nodig per 10l water.**
 - **Worden geleverd in grootverpakkingen met navulbare kleinere verpakking voor dagelijks gebruik. De verpakking is enkelvoudig gerecycleerd of bioplastiek.**
 - **Bevatten plantaardige grondstoffen.**

GUNNINGSCRITERIA

- **Bij de gunning wordt rekening gehouden met de ecologische kwaliteiten van de producten. Om de beoordeling van dit gunningcriterium mogelijk te maken zal de inschrijver de vragenlijsten voor schoonmaakproducten (in bijlage) invullen voor de voorgestelde producten. In de vragenlijsten geeft het eerste antwoord telkens de hoogste score.**

Om de geschiktheid van de schoonmaakproducten te beoordelen, voorziet de inschrijver de technische fiches en stalen van alle voorgestelde producten zodat testen kunnen worden uitgevoerd.

...

5.3. Grote overheidsopdracht \geq 85.000 euro – speel op zeker!

Is het geraamde bedrag van je opdracht meer dan 85.000 euro en wordt je opdracht gepubliceerd? Neem dan contact op met de dienst Overheidsopdrachten en Juridische Ondersteuning (T 03 240 54 59, aankoop@admin.provant.be). Zij helpen je graag verder met de opmaak van je bestek, zodat er zeker geen fouten instaan.

6. Mogelijke dienstverleners

Onderstaande firma's hebben ecologische producten in hun gamma en hebben in hun werking aandacht voor milieu. Deze lijst is zeker niet limitatief en niet-vernoemde firma's worden niet uitgesloten van overheidsopdrachten.

Heb je zelf goede ervaringen met bepaalde firma's of ken je firma's die kunnen voldoen aan de criteria van de Gids duurzame aankopen? Mail de contactgegevens dan naar iso14001@admin.provant.be.

- Aronia Cleaning Services (hoofdzetel)
Gustaaf Callierlaan 257
9000 Gent
T 09 224 09 01
F 09 269 13 06

isabelle.govaert@aronia.be
www.aronia.be

- ISS Facility Services (hoofdzetel)
Steenstraat 20/1
1800 Vilvoorde
T 02 263 66 11
F 02 263 66 12
info@be.issworld.com
www.iss.be
- Gom
IJzerlaan 11
2060 Antwerpen
T 03 224 38 00
F 03 226 56 34
info@gomcc.be
www.groepgovaert.be
- Leerwerkbedrijf Mechelen
Hangar S
Douaneplein 10
2800 Mechelen
Tel: 015 55 52 43 -Fax: 015 56 04 89
leerwerkbedrijf.mechelen@levanto.be
<http://www.levanto.be>
- ACS
Lamorinièrestraat 229
2018 Antwerpen
Tel: 03 281 50 05
info@acsclanng.be
<http://www.acsclanng.be>

7. Meer info?

Neem contact op met iso14001@admin.provant.be.